

DE KOERS VAN DE FNV

2014 – 2020

KRACHTIG SOCIAAL SOLIDAIR

ONTWIKKELINGEN

Het realiseren van de doelen die de FNV nastreeft staan onder druk. Dat is niet alleen in Nederland het geval, wereldwijd zien we een verzwakking van de positie van de vakbeweging. Verschillende ontwikkelingen die vaak met elkaar samen hangen hebben daaraan bijgedragen. Deze ontwikkelingen worden hieronder kort beschreven, zonder de pretentie te hebben volledig te zijn.

Aandeelhouderswaarde en de resultaten van de bedrijfsvoering zijn vaak belangrijker dan de belangen van het personeel en de zeggenschap van aandeelhouders is groter geworden. Door internationalisering van het bedrijfsleven is de betrokkenheid van aandeelhouders bij de ondernemingen minder geworden. Het flitskapitaal van hedge funds en private equity en de eenzijdige wijze van aanbesteden gericht op beperken van de kosten zijn daarvan de meest duidelijke voorbeelden. De nadruk is meer komen te liggen op winsten die op de korte termijn te behalen zijn waardoor het beperken van kosten centraal komt te staan. Inkomensverschillen zijn traditioneel in Nederland minder groot dan in andere landen, maar de beloningen aan de top blijven excessief. Van evenwichtige verhoudingen tussen Arbeid en Kapitaal is steeds minder sprake. Wat er de afgelopen jaren bekend is geworden over de financiële sector toont dat duidelijk aan. Dat korte termijn belangen en perverse beloningen een belangrijke rol hebben gespeeld bij de bankencrisis is voor iedereen duidelijk, maar leidt nauwelijks tot echte maatregelen. En de inkomens van de veelverdieners stijgen harder dan die van de gewone werkkenden.

Ook in de publieke sectoren zijn nog steeds veel te veel (te) veelverdieners.

De kostenagenda van ondernemingen en instellingen leidt er toe dat werknemers ook en soms vooral als een kostenpost gezien worden. Dat betekent dat er te weinig in werknemers geïnvesteerd wordt en heeft bijgedragen aan de toenemende flexibilisering van de arbeidsmarkt. Daarom ook proberen werkgevers hun bedrijfsrisico's af te wentelen op werknemers, door ze op allerlei losse contracten in te huren. De werkgelegenheid van vooral de middengroepen zal verminderen door o.a. robotisering en toename inzet ICT.

De economische crisis heeft die al bestaande flexibilisering van de arbeidsmarkt in een stroomversnelling gebracht. Het aantal mensen dat werkt op een onzeker contract is toegenomen. Onzeker werk hebben bijvoorbeeld uitzendkrachten die niet weten of er de volgende dag nog werk is en tijdelijke krachten die al tien jaar bij hetzelfde bedrijf werken, maar daar nooit een vaste baan zullen krijgen. Onzeker werk gaat over roosters die pas vier uur voor aanvang bekend zijn, over draaideur-WW-ers en werkkenden met weinig tot geen WW-rechten. Onzeker werk gaat over onzichtbare massaontslagen als gevolg van de crisis. Kortom over het afwentelen van bedrijfsrisico's op werknemers in de flexibele schil.

Die flexibele schil is de laatste jaren enorm gegroeid: inmiddels heeft ongeveer één derde van alle werkkenden een onzeker contract. Tijdelijk wordt steeds vaker tijdelijk zonder uitzicht op vast, uitzendkrachten worden ingezet om onder cao's uit te komen, payrollen om werkgeverschap te ontlopen en aanbesteden wordt gebruikt om werkgeversrisico's te ontduiken. Deze groepen werken vaak onder het niveau van het cao-loon en op die manier ondermijnen werkgevers de gemaakte cao-afspraken. Hierdoor wordt de werkkings sfeer en betekenis van de cao steeds verder uitgehold. Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt zoals migranten worden onderbetaald en zijn lastig bereikbaar voor de vakbeweging. Zo wordt steeds meer gebruik gemaakt van (schijn-)constructies die enkel dienen om collectieve afspraken en regelgeving te omzeilen. Er is in toenemende mate sprake van pervers gebruik van onzekere contracten.

Het draagvlak onder de pensioenen en de sociale zekerheid (werknemersverzekeringen) verdwijnt en maakt het stelsel kwetsbaar. De positie van mensen die niet (meer) werken verslechtert. Rechten op uitkeringen dreigen te worden aangetast en regels worden strenger en strenger uitgevoerd. Daarbij komt dat de overheid het antwoord op de crisis zoekt in bezuinigingen. Bezuinigingen op kunst en cultuur, op publieke dienstverlening en de uitvoering van overheidstaken. Overheidstaken worden uitbesteed. Bezuinigingen op de arbeidsvoorwaarden leiden tot hoge werkdruk en vermindering van de kwaliteit van het werk. Dat alles samen leidt tot een ongelijke verdeling, tot toenemende armoede en tot een

verschraving van de (publieke) dienstverlening en van de samenleving. Inmiddels kent ook Nederland werkende armen die de eindjes niet langer aan elkaar kunnen knopen.

Tegelijkertijd worden de rijken overal ter wereld weer rijker en neemt de ongelijke verdeling toe. Een verdere tweedeling in de maatschappij is het gevolg.

Niet alleen de realisering van de doelen die de FNV nastreeft komt hierdoor onder druk te staan maar ook de positie van de vakbeweging zelf. Dat komt ook doordat we te weinig kracht op de werkvloer ontwikkelen en een heldere coördinatie over de sectoren en bonden heen ontbreekt.

ONS ANTWOORD

Een rijk verleden.....

De vakbeweging is ontstaan in een tijd waarin werkgevers met hun werknemers konden doen en laten wat ze wilden.

Machtsmisbruik was aan de orde van de dag. Het bestaan van de arbeider en zijn gezin was zeer onzeker. Hij kon niet terugvallen op een vangnet.

Dat veranderde toen werknemers zich niet meer tegen elkaar lieten uitspelen, gezamenlijk het werk neerlegden als één van hen willekeurig werd weggestuurd of dramatische arbeidsomstandigheden of arbeidsvoorwaarden daartoe aanleiding gaven. Aldus vormden de werknemers een tegenmacht.

Naar deze tijden willen we niet terug. Toch doen de groeiende ongelijkheid en de onzekerheid waarin steeds meer werkenden verkeren over werk en inkomen daaraan denken. Daarom is het van het grootste belang dat de FNV weer krachtiger wordt en een centrale positie inneemt en werkenden sterker in hun schoenen komen te staan. Daarom is het meer dan ooit nodig om naar de werkvloer en werkplek te gaan en de organisatiegraad te verhogen. De FNV moet betere aansluiting vinden op de veranderende arbeidsmarkt zoals bij de groeiende groep zelfstandigen en bij jongeren die andere eisen aan een vakbond stellen en bij werkenden die bewegen tussen sectoren. Dit vormt één van de speerpunten van het beleid. Deze groepen zullen we ook in FNV brede netwerken met elkaar verbinden. Daarnaast bestaan de bonden FNV Jong en FNV Zelfstandigen. Waar nodig en gewenst kan aansluiting met branche- en beroepsverenigingen plaatsvinden.

De vakbeweging moet op verschillende niveaus een tegenmacht vormen, om de menselijke maat terug te brengen in het sociaaleconomische systeem. Voor gewoon goed werk voor iedereen, dat een volwaardig en leefbaar inkomen oplevert.